

שׁוֹנָה הַלְכוֹת

גליון 740

יום שישי ז' אדר
עש"ק תצוה / התשפ"ה

גליון שבועי

יו"ל ע"י מכון הלכה חב"ד (ע"ר)

משולחן
ההלכה

הרב מיכאל אבישיד
רב קהילת חב"ד רמת בית-שמע
א' וחבר מכון הלכה חב"ד

שיעור נתינת מתנות לאביונים

בין מצוות יום הפורים המנויות במגילה, היא מצות "מתנות לאביונים". ומכך שנאמר "מתנות-לאביונים" בלשון רבים, למדו שהחייב הוא לתת לפחות שתי מתנות לשני אביונים – מתנה אחת שוות פרוטה לכל אביון¹. ונחלקו האחרונים כאשר נותנים למשפחה של כמה נפשות, האם נחשב לכמה עניים או עני אחד, ולכן יש להדר לתת לשתי משפחות².

מהו שיעור הנתינה במתנות לאביונים?

אודות שיעור המתנה שחייב לתת לכל עני, נאמרו כמה שיטות: לדעת הריטב"א מן הדין יוצאים ידי חובה בשיעור שווה פרוטה⁴, ויש שכתבו שלשיטתו בזמן הזה צריך לתת יותר משווה פרוטה, כיון שלשיטתו מצוות מתנות לאביונים אינה ככל צדקה אלא בעיקר מטעם שמחת פורים (במשתה), ובמצבנו כיום שבשווה פרוטה אי אפשר לקנות בו כלום לא יוצאים ידי חובה ולכן במציאות ימינו צריך לתת לפחות שקל. ויש שכתבו שהשיעור הוא כדי לקנות כביצה לחם⁵, והיו שאמרו שהשיעור הוא בכדי לקנות כגרוגרת⁶, ויש המגדירים שיעור הנתינה בסכום שיוכלו לקנות בו לפחות שיעור סעודה של ג' ביצים⁷, ולכן כתבו הפוסקים ההולכים בשיטה זו לתת סכום שעני יכול לקנות סעודה קטנה, כגון מנת פלאפל ושתיה.

ואף שיש הנוטים להקל⁸, אבל ידועים דברי הרמב"ם שכתב⁹: "וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות של בשר, או שני מיני תבשיל, או שני מיני אוכלין לחבירו... וחייב לחלק לעניים ביום הפורים. אין פוחתין משני עניים – נותן לכל אחד מתנה אחת או מעות או מיני תבשיל או מיני אוכלין". עכ"ל. והלא אם היה מסכים לשיעור שווה פרוטה לא היה כותב לכאורה 'מיני תבשיל או מיני אוכלים' לשון רבים, ולכן נראים דבריו יותר כשיטה הרביעית – כשיעור סעודה קטנה.

סמס
לרב

הרב שלום זובער יהושע ליפשי
דיין ומורה צדק בקהילת חב"ד
בחיפה, וחבר מכון הלכה חב"ד

אישה עם ילדה בת שנה שקשה לה ללכת לבית הכנסת לשמוע פרשת זכור, מה יכולה לעשות?

יכולה לבוא בפורים בבוקר לבית הכנסת לשמוע קריאת התורה.

מנ"ח מצוה תר"ג, פר"מ ס"י תרפ"ה משב"ז ס"ק ב', שו"ת בצל החכמה ח"ו ס"י מ"ג

הרב דניאל גראבסקי
דיין ומורה צדק, ירושלים וחבר
מכון הלכה חב"ד

בעבודתי ישנו מיקרוגל שמחממים בו הכל, האם מותר לי לחמם את האוכל שלי בקופסא הרמטית סגורה?

אם יש צורך גדול, ניתן לחמם באותו מיקרוגל, יש לשים האוכל בקופסא הרמטית וטוב להניח איזה הפרדה בין הקופסא לצלחת המיקרוגל כגון נייר מטבח. יש לוודא שצלחת המיקרוגל נקיה.

ע"פ יו"ד ס"י ק"ח ס"א

הרב מיכאל אדרעי
רב בית כנסת מעיינות איתן
ירושלים וחבר מכון הלכה חב"ד

כאשר נפל זבוב לקפה בשבת, כיצד ניתן להוציאו?

יש להטות את הכוס כך שיצא יחד עם עוד משקה.

פסקי הסיידור הלכתא רבתא לשבתא

ויש להוסיף מדברי הרמב"ם הידועים (אף שלא הובאו בשולחן ערוך) שכתב: "מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה, שנאמר¹⁰ 'להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים'. עכ"ל. לכן בודאי שכל אחד יבחר לקיים מצווה זו בהידור רב, והלוואי שסכום המתנות לאביונים יעלה על סכום שמוציאים עבור המשלוח מנות. ולכן יש להקפיד לתת לפחות לשתי עניים סכום שיוכל לקנות בהם סעודת פורים וברווך, כל אחד לפי יכולתו. ולגבי חינוך הקטן במתנות לאביונים, שלמעשה כתבו הפוסקים שיש בדבר חובה¹¹, אלא ששיעור הנתינה של קטנים יכול להיות אף בשווה פרוטה¹².

1. אסתר ט, כב.

2. מגילה ז, א. וטושו"ו נו"כ אור"ח סתרצ"ד ס"א.

3. המהרש"א (על הגמ' שם). והערן השולחן סתרצ"ד.

4. ריטב"א על הגמ' שם. וכן פסקו המקור חיים והאשל אברהם (סתרצ"ד), ועד שהפקודת אלעזר (שם) כתב שאנו אין לנו אלא דברי הריטב"א.

5. צפנת פענח פ"ב מגילה.

6. ע"ד שיעור צדקה המובא ברמ"א יו"ד סרמ"ט.

7. זרע יעקב ועין בשערי תשובה סתרצ"ד.

8. ומבססים את דבריהם ואומרים שאין לנו אלא דברי הריטב"א הנ"ל.

9. פ"ב ממגילה ה"טו.

10. ישעיהו נז.

11. כדברי הפמ"ג (בסתרצ"ד) שהוא חובה (ולא כאשל אברהם בוטשאטש (שם)).

12. כהריטב"א שם.